

Van alle straten in Vlaanderen die naar personen genoemd zijn, is 85% naar mannen genoemd en slechts 15% naar vrouwen. In *Meer vrouw op straat* gaat Sofie Lemaire, samen met steden en gemeenten, op zoek naar de meest uiteenlopende verhalen van straffe vrouwen. De auteurs van *Wijvenwereld*, een boek over vrouwen in de middeleeuwse stad, vinden deze oproep uiterst belangrijk. Wij spraken Andrea Bardyn, een van de auteurs.

Wijvenwereld

De middeleeuwen waren een donkere periode waarin geweld regeerde en mannen de samenleving domineerden. Vrouwen kwamen er amper aan te pas, zo luidt het cliché. Dit boek brengt een ander verhaal. 'Wijven', het middeleeuwse woord voor vrouwen, zijn het hoofdpersonage. In de Lage Landen hadden vrouwen veel rechten, die ze gebruikten om handel te drijven, hun mening te verkondigen en hun wil door te drukken.

In *Wijvenwereld* gaan de auteurs op zoek naar vrouwen die protesteerden, trouwden, vrijden en werkten. Dit boek laat rijke ondernemers, ambachtswomen, begijnen, criminelen, prostituees en vele anderen aan het woord.

Over de auteurs

Andrea Bardyn (1991) onderzoekt de genderongelijkheid in de middeleeuwse economie en de machtsverhoudingen binnen het huwelijk. Jelle Haemers (1980) doceert politieke en sociale geschiedenis van de late middeleeuwen en focust zich op stadsgeschiedenis van de Nederlanden. En Chanelle Delameillieure (1992) voert onderzoek naar huwelijksconflicten in de laatmiddeleeuwse Zuidelijke Nederlanden. De drie auteurs zijn allen verbonden aan de KU Leuven.

Waarom vond u het belangrijk dit boek te schrijven?

Andrea Bardyn: "Omdat de hardnekkige clichés over middeleeuwse vrouwen – dat ze uitsluitend onderdrukte huisvrouwen waren die de was en de plas deden, of passieve jonkvrouwen in een torenkamer – niet kloppen. Vrouwen maakten integraal deel uit van de samenleving in middeleeuws Vlaanderen. Voor ons boek onderzochten we historische bronnen die tonen hoe vrouwen een eigen zaak uitbaatten, protesteerden tegen bestuurders, samenwerkten met hun echtgenoot, wegliepen met hun lief om te trouwen, ..."

"Ons boek toont dat de activiteiten van middeleeuwse vrouwen zoveel veelzijdiger waren dan dat gedateerde clichébeeld doet geloven, en dat vrouwen niet weg te denken zijn uit de economie en het publieke leven van de middeleeuwse stad."

"Het is belangrijk dat we de verhalen van die vrouwen ook vertellen, en deze blinde vlek in ons collectief geheugen inkleuren. Want het stereotype beeld van de passieve huisvrouw is niet alleen historisch incorrect, het is ook niet zonder gevolg. Ze hebben invloed op de rol- en verwachtingspatronen die we vandaag zelf hanteren voor mannen en vrouwen."

“ De clichés over onderdrukte huisvrouwen in de middeleeuwen kloppen niet.

Sofie Lemaire wil meer vrouw op straat

© Canvas / De Chinezen - Sofie roept op. Ze wil meer vrouw op straat.

Wat vindt u van de oproep van Sofie Lemaire?

Andrea Bardyn: "Ik vind de oproep uiterst belangrijk. Straatnamen zijn niet willekeurig gekozen: ze symboliseren welke verwezenlijkingen en personen we belangrijk vinden als samenleving. Nog veel te vaak vertrekken die van een heel traditioneel, elitair, wit en mannelijk beeld van de geschiedenis en wat waardevol is om te herinneren: heersers, winnaars van veldslagen, grote schrijvers, ... Dat waren activiteiten die vrouwen in het verleden, zeker het verre verleden, zelden beoefenden."

“ We vertrekken te vaak van een elitair, wit en mannelijk beeld van de geschiedenis.

“Historici hebben de laatste decennia enorm veel aandacht besteed aan de mensen die traditioneel niet de macht hadden (vrouwen, de economische 99%, mensen met een migratieachtergrond, enz.), en blootgelegd hoe deze groepen op hun manier de samenleving vormgaven. Ook zij deden zaken die

waardevol zijn om te herdenken, en het is tijd dat hun verwezenlijkingen in het straatbeeld verschijnen.”

Welke vrouw - uit het boek - zou u naar voren willen schuiven voor een straatnaam?

Andrea Bardyn: "Zonder twijfel Janne Schuts, uit het vijftiende-eeuwse Antwerpen. In die tijd kende Antwerpen al een sterke economische expansie. Enkele decennia later zou de stad de commerciële metropool van Europa worden. Janne leverde een essentiële bijdrage aan die economische groei, op een manier die zeer typisch was voor alleenstaande vrouwen in die tijd. Ze leende op grote schaal geld uit tegen interest, wat een slimme en veilige belegging was. Het belang daarvan is niet te onderschatten: in een samenleving zonder banken, waren dergelijke leningen van cruciaal belang voor de vele ambachtslieden en handelaars in de stad - mannen én vrouwen - om hun zaak te kunnen uitbouwen."

“Janne Schuts investeerde een klein fortuin in de kredietmarkt, en daarnaast ook in de vastgoedmarkt. Het grote aantal leningen dat zij verstrekke, is op zich al opmerkelijk en toont dat Janne in haar tijd een succesvolle ondernemster was. Dat succes was haar nochtans niet in de schoot geworpen: ze was zelf een bastaarddochter (en had dus geen erfrechten) en van bescheiden komaf. Als jong meisje werkte ze als dienstmeisje in het gezin van een vishandelaar, Laureys Hacke, met wie ze een affaire had. Ze werd zwanger van hem, en toen hij stierf bleef ze alleen achter met een onwettig kind - geen eerbare positie voor een vrouw in die tijd. Maar al tijdens haar periode als dienstmeisje maakte Janne slimme investeringen, en Laureys Hacke gaf haar in zijn testament ook financiële steun mee. Janne zou uiteindelijk nooit trouwen. Een alleenstaande moeder was nochtans kwetsbaar in de middeleeuwse stad, maar dankzij haar zakelijk talent (ze had ook een tijdje een vishandel) kon Janne haar eigen zaak uitbouwen. Na verloop van tijd sloot ze zich aan bij de begijnenbeweging, waar ze haar activiteiten als ondernemster voortzette en ook les gaf aan kinderen uit de stad. Op het einde van haar leven was Janne een rijke en gerespecteerde vrouw. Ze gebruikte haar geld om familieleden en kennissen te steunen, en bleef heel haar leven krediet verstrekken aan Antwerpenaren.”

“ Op het einde van haar leven was Janne een rijke en gerespecteerde vrouw.

Ken jij straffe vrouwen?

Welke vrouw verdient volgens jou een straat? Laat het ons hier weten.

